

**CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
A REPUBLICII MOLDOVA**

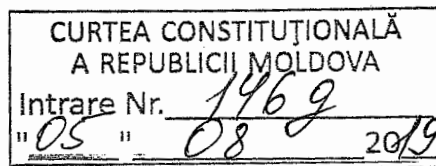

**THE SUPREME COURT OF JUSTICE
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

mun. Chișinău, str. P. Rareș, nr.18,
Republica Moldova, MD-2005,
tel./fax:(+ 373 22) 218768
e-mail: info@csj.md

Chișinău, P.Rareș, 18 street,
Republic of Moldova, MD-2005,
tel./fax:(+373 22) 218768
e-mail: info@csj.md

Nr. 2ra-845/19 din 31.07.2019

Curții Constituționale a RM

Prin prezenta, în baza încheierii din 31 iulie 2019, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție vă expediază cererea depusă de Stropșa Vasile privind controlul constituționalității prevederilor art. 39 alin.1 ,lit.g din Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală și art. 37, lit d, al Legii nr.1453 din 08.11.2002 cu privire la notariat.

Anexă: copia încheierii din 31.07.2019, cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate adresată Curții Supreme de Justiție, sesizarea adresată Curții Constituționale a RM.

Cu respect,

**Președintele Colegiului civil,
comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție**

T.Vieru

Ioniță V.

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. c) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(1) lit. c) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995.

Prezenta sesizare este un document juridic și poate afecta drepturile și obligațiile dumneavoastră.

I – AUTORUL SESIZĂRII

(Stropșa Vasile domiciliată or. Hîncești s. Perenei)

1. Nume/Denumire **Stropșa** 2. Prenume **Vasile**.....

3. Funcția

4. Adresa **or. Hîncești**...**s. Pereni**.....

5. Tel./fax

6. Numele și prenumele reprezentantului* ...**Șișianu Dinu**.....

7. Ocupația reprezentantului ...**avocat**.....

8. Adresa reprezentantului **mun. Chișinău str. Zelinski 11, email: av.dinus@gmail.com**

9. Tel. 078841228 10. Fax

11.

.....
* Dacă autorul sesizării este reprezentat/ă, a se anexa o procură semnată de autorul sesizării.

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect controlul constituționalității:

- sintagmei “secretarul îndeplinește, sub autoritatea primarului acte notariale conform Legii cu privire la notariat” din art. 39 alineatul (1) lit.q) din Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, în redacția până la operarea modificărilor prin Legii nr. 246 din 15 noiembrie 2018 în vigoare din 01 martie 2019, coroborată cu
- art. 37 lit. d) din Legea nr. 1453 din 08.11.2002 *cu privire la notariat*: “persoanele cu funcție de răspundere abilitate ale autorităților administrației publice locale îndeplinesc următoarele acte notariale - autentificarea testamentelor, în redacția până la operarea modificărilor din Legii nr. 246 din 15 noiembrie 2018 în vigoare din 01 martie 2019, sub aspectul corespunderii dispozițiilor art. 1 alin. (3), 16, 20, 26, 46 din Constituția RM .

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

Pe rolul Curții Supreme de Justiție se află spre examinarea cererea de recurs depusă de Tronciu Vasilisa asupra deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 decembrie 2018.

În fapt, la data de 29 septembrie 2016, Tronciu Vasilisa s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată către Stropșa Vasile, persoană interesată, IFS Hîncești privind constatarea faptului acceptării succesiunii, repunerea în termenul de atac, recunoașterea valabilității testamentului din 27.12.2010, declararea nulității testamentului din 14.02.2002.

La data de 07 decembrie 2017, Stropșa Vasile s-a adresat cu o cerere reconvențională către Tronciu Vasilisa, persoană interesată, IFS Hîncești, notar public Veronica Macar privind constatarea faptului acceptării succesiunii, declararea nulității testamentului din 27.12.2010, constatare locului deschiderii succesiunii.

Prin hotărârea Judecătorei Hîncești, din 04 octombrie 2017, a fost constatat faptul acceptării succesiunii de către Tronciu Vasilisa, a/n 29.07.1994 după decesul bunicii Stropșa Vasilisa, a/n 14.12.1930, decedată la 28.12.2010. A fost constatat, că testamentul nr. 421 din 14 februarie 2002 pe numele lui Stropșa Vasile este nul din data întocmirii testamentului nr. 25 din 27 decembrie 2010 pe numele Vasilisei Tronciu. A fost respinsă cererea reconvențională depusă de Stropșa Vasile ca neîntemeiată.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 26 aprilie 2018, s-a ridicat de la examinare în ordine de apel și s-a remis Judecătorei Hîncești, sediul Central, în ordine de apel și s-a remis Judecătorei Hîncești, sediul Central pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Tronciu Vasilisa către Stropșa Vasile, persoană interesată, IFS Hîncești privind constatarea faptului acceptării succesiunii, repunerea în termenul de prescripție extinctivă, recunoașterea valabilității testamentului, anularea testamentului și cererea reconvențională înaintată de Stropșa Vasile către Tronciu Vasilisa, persoană interesată, IFS Hîncești, notar public Veronica Macar privind constatarea faptului acceptării succesiunii, anularea testamentului pentru pronunțarea unei hotărâri suplimentare.

Prin încheiere sus-indicată Colegiul Civil reține că instanța de fond nu s-a expus asupra cerințelor formulate de Tronciu Vasilisa privind repunerea în termenul de prescripție extinctivă și recunoașterea valabilității testamentului din 27 decembrie 2010.

La data de 30 iulie 2018 Judecătoria Hîncești, sediul Central, judecător Natalia Berbec pronunță hotărârea suplimentară prin care se constată valabilitatea testamentului nr. 25 din 27 decembrie 2010, autentificat de secretarul consiliului comunal Pașcani, Toma Sofia.

Prin decizia Colegiului Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Chișinău din 20 decembrie 2018 a fost admise apelul declarat de Stropșa Vasile, a fost casată hotărârea Judecătorei Hîncești, sediul Central din 04 octombrie 2017 și hotărârea suplimentară a Judecătorei Hîncești, sediul Central din 30 iulie 2018, încheierile Judecătorei Hîncești, sediul Central din 27 iulie 2018 și respectiv 30 iulie 2018, emise în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Tronciu Vasilisa către Stropșa Vasile, persoană interesată, I.F.S. Hîncești privind constatarea faptului acceptării succesiunii, repunerea în termenul de prescripție extinctivă, recunoașterea valabilității testamentului, anularea testamentului și cererea reconvențională înaintată de Stropșa Vasile către Tronciu Vasilisa, persoană interesată, IFS Hîncești, notar public Veronica Macar privind constatarea faptului acceptării succesiunii rămase după decesul defunctei Vasilisa Stropșa, anularea testamentului nr.25 din 27.12.2010 eliberat de Primăria s. Pașcan și se pronunță o nouă hotărâre, prin care: A fost respinsă cererea de repunere în termenul de prescripție extinctivă înaintată de către Tronciu Vasilisa. Cerința formulată de Tronciu Vasilisa privind anularea testamentului perfectat pe numele lui Vasile Stropșa înregistrat de notarul public Veronica Macar cu nr.421 din 14.02.2002 se respinge ca fiind depusă cu omiterea neîntemeiată a termenului de prescripție extinctivă. Cerințele formulate de Tronciu Vasilisa privind constatarea faptului acceptării succesiunii rămase după decesul defunctei Vasilisa Stropșa de către Vasilisa Tronciu, recunoașterea valabilității testamentului nr.25 din 27.12.2010, eliberat de Primăria s. Pașcani, a fost respins ca fiind neîntemeiate. Cererea reconvențională înaintată de Stropșa Vasile către Tronciu Vasilisa, persoană interesată, I.F.S. Hîncești, notar public Veronica Macar privind constatarea faptului acceptării succesiunii rămase după decesul defunctei Vasilisa Stropșa, anularea testamentului nr.25

din 27.12.2010 eliberat de Primăria s. Pașcani a fost admisă. A fost declarat nul testamentul nr. 25 din 27.12.2010, întocmit pe numele lui Tronciu Vasilisa, de către secretarul consiliului comunal Toma Sofia, s. Pereni, r. Hâncești. A fost constatat faptul acceptării succesiunii testamentare după defuncta Stropșa Vasilisa de către Stropșa Vasile, cu identificarea locului deschiderii succesiunii în s. Pereni, r. Hâncești. A fost încasat din contul Vasilisei Tronciu în beneficiul lui Vasile Stropșa suma de 788 (șapte sute optzeci și opt) lei cu titlu de taxă de stat și suma de 7000 (șapte mii) lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Se consideră a fi neclare prevederile art.39 alin.(1) lit.q) din Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală și art.37 lit.d) al Legii nr.1453 din 08.11.2002 cu privire la notariat care autorizează secretarii consiliilor locale a autentifica testamentele, norme care vin în dezacord cu prevederile art. 1458 și 1459 Cod Civil al RM, or, legiuitorul prin prisma art. 1459 Cod Civil indică expre subiecții care sunt împuterniciți de a autentifica testamentele, iar în contextul normelor a căror neconstituționalitate se solicită a fi constatată cercul subiecților se lărgeste prin ce se crează neclartatea voinței legiuitorului, deopotrivă se admite o ingerință asupra dreptului de proprietate al lui Stropșa Vasile, succesorul Stropșa Vasilisa, ingerință ce se află sub protecția art. 1 Protocol nr. 1 CEDO.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Prin efectul prevederilor art.39 alin.(1) lit.q) din Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală și art.37 lit.d) al Legii nr.1453 din 08.11.2002 cu privire la notariat care autorizează secretarii consiliilor locale a autentifica testamentele, vin în dezacord cu prevederile art. 1458 și 1459 Cod Civil al RM, or, legiuitorul prin prisma art. 1459 Cod Civil indică expres subiecții care sunt împuterniciți de a autentifica testamentele, iar în contextul normelor a căror neconstituționalitate se solicită a fi constatată cercul subiecților se lărgeste prin ce se crează neclartatea voinței legiuitorului, deopotrivă se admite o ingerință asupra dreptului de proprietate al lui Stropșa Vasile, succesorul Stropșa Vasilisa, ingerință ce se află sub protecția art. 1 Protocol nr. 1 CEDO, și prevederile respective nu corespund cerinței calității legii. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

”Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate ” [art. 1 alin. (3)];

„Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale. ” [art. 4 alin. (2)];

„... Statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative. ” [art. 23 alin. (2)] ;

„Dreptul cetățenilor la proprietatea intelectuală, interesele lor materiale și morale ce apar în legătură cu diverse genuri de creație intelectuală sînt apărute de lege. ” [art. 33 alin. (2)];

„Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate. Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire, ”[art. 46 alin. (2) și (3)];

”Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngerii decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. ” [art. 54 alin. (2)].

Prevederile relevante ale Protocolului nr. 1 la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.1298-XIII din 24 iulie 1997, M.O., 1997, nr.54-55, art.502) sunt următoarele:

"Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului Statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare reglementării folosirii bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor. ” [art. 1].

În fapt, obiect al litigiului constituie legalitatea testamentelor, și anume testamentul **nr. 421 din 14 februarie 2002** prin care defuncta Stropșa Vasilisa a lăsat moștenire lui Stropșa Vasile întocmit în formă notarială în contradictoriu cu testamentul întocmit asimilar celor autentificate notarial, din 27 decembrie 2010, din numele Vasilisei Stropșa, născută la 14 decembrie 1930, autentificat de către secretarul Consiliului comunal Pașcani, r. Hâncești, Toma Sofia înregistrat cu **nr. 25**, contrasemnat din numele Vasilisei Stropșa de Sîrbu Sergiu și Sîrbu Larisa pe motiv că testatorul ar fi analfabet, potrivit căruia aceasta a testat toată averea sa nepoatei Tronciu Vasilisa, născută la 25 iulie 1994.

Potrivit art.1458 lit.b) Cod civil (redacția anului 2002), testamentul poate fi întocmit doar în una

din următoarele forme autentice:

- autenticat notarial, precum și
- asimilat cu cel autenticat notarial.

Art. 1459 alin. (1) Cod Civil al RM (redacția anului 2002) **precede că sânt asimilate celor autentificate notarial testamentele autentificate de:**

a) medicul principal, șeful, adjuncții lor în probleme medicale, medicul de serviciu al spitalului, al unei alte instituții medicale, al sanatoriului, directorul sau medicul principal al azilului pentru invalizi și bătrâni dacă testatorul se tratează sau locuiește într-o astfel de instituție; șeful expedițiilor de explorări, expedițiilor geografice și a altor expediții similare, dacă testatorul se află într-o astfel de expediție;

b) căpitanul navei sau aeronavei, dacă testatorul se află pe navă sau în aeronavă;

c) comandantul (șeful) unității, mării unități, institutului și colegiului militar dacă la locul aflării lor nu există notar și dacă testatorul este militar sau îndeplinește serviciul în unitatea militară sau este persoană civilă sau membru al familiei acestuia;

d) șeful instituției de privațiune de libertate dacă testatorul se află în locuri de privațiune de libertate.

Potrivit prevederilor art. 6 alin. (1) Cod Civil (redacția anului 2002) legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.

Conform prevederilor art. 39 alin. (1) lit.q) din Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, **secretarul îndeplinește, sub autoritatea primarului acte notariale conform Legii cu privire la notariat.**

Potrivit prevederilor art.37 lit.d) al Legii nr.1453 din 08.11.2002 cu privire la notariat, **persoanele cu funcție de răspundere abilitate ale autorităților administrației publice locale** îndeplinesc următoarele acte notariale - **autentificarea testamentelor.**

Potrivit art. 1 alin. (3) din Constituția RM Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sânt garantate.

În corespundere cu prevederile art. 16 din Constituția RM (1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sânt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Art. 20 din Constituția RM orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

În corespundere cu prevederile art. 26 din Constituția RM dreptul la apărare este garantat. Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu. Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

Reieșind din rațiunea noțiunii de „moștenire” se presupune că este actul prin care *de cujus* își exprimă ultima voință a persoanei în viață, iar testamentul presupune actul ce exprimă această ultimă voință.

În condițiile în care legiuitorul prin prisma normelor Codului civil indică expres subiecții care sunt în drept de autentifica testamentele se prezumă că aceștia dispun de suficientă diligență și cunoștințe care le-ar permite de a-și asuma responsabilitatea contrasemnării actului, însă în contextul art.39 alin.(1) lit.q) din Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală și art.37 lit.d) al Legii nr.1453 din 08.11.2002 cu privire la notariat cercul subiecților identificați prin prisma Codului Civil al RM se lărgește prin ce se creează o situație de neclaritate a legii, or, art. 1459 Cod Civil nu

indică „și alți subiecți” ci indică o listă concretă.

Curtea reține că previzibilitatea și claritatea constituie elemente sine qua non ale constituționalității unei norme, în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise.

Principii similare se regăsesc și în hotărârea Curții Constituționale Nr. 2 din 30.01.2018 Curtea subliniază că dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle sale, consacrat în articolul 23 alin. (2) din Constituție, implică adoptarea de către legiuitor a unor legi accesibile, previzibile și clare.

În Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010, Curtea a reținut că: „Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate — accesibilitate, previzibilitate și claritate — norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară cert. 23 din Constituție [...]”

Curtea Europeană în jurisprudența sa a subliniat importanța asigurării accesibilității și previzibilității legii, instituind o serie de repere, pe care legiuitorul trebuie să le aibă în vedere pentru respectarea acestor exigențe.

Astfel, Curtea Europeană a menționat că nu poate fi considerată „ lege ” decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să-și corecteze conduita. În special, o normă este previzibilă atunci când oferă o anumită garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice (cauza Amann vs. Elveția, hotărârea din 16 februarie 2000, §56). Testul preciziei legii impune ca legea, în situațiile în care oferă o anumită marjă de discreție, să indice cu suficientă claritate limitele acesteia (cauza Silver și alții v. Regatul Unit, hotărârea din 25 martie 1983, §80).

În acest sens, în Hotărârea nr. 26 din 27 septembrie 2016, Curtea a reținut că la elaborarea unui act normativ legiuitorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor de calitate. De asemenea, textul legislativ trebuie să corespundă principiului unității materiei legislative sau corelației între textele regulatorii, pentru ca persoanele să-și poată adapta comportamentul la reglementările existente, ce exclud interpretările contradictorii sau concurența între normele de drept aplicabile.

Astfel, Curtea subliniază că legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și să evite paralelismele legislative, ce generează incertitudine și insecuritate juridică. Or, în procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative.

Prin urmare, Curtea reține că previzibilitatea și claritatea constituie elemente sine qua non ale constituționalității unei norme, care în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise.

Principiul legalității are drept consecință obligativitatea respectării legilor, iar situația aflată în examinare crează incertitudine cu privire la subiecții autorizați de a semna testamente. În condițiile art.39 alin.(1) lit.q) din Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală și art.37 lit.d) al Legii nr.1453 din 08.11.2002 cu privire la notariat, rezultă că secretarul consiliului, care în contextul art. 27 din Legea nr. 158 din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public în vigoare în anul 2010 (perioada când a fost întocmit testamentul nr. 25 din 27 decembrie 2010), nu era necesar să dețină studii superioare, avea împuterniciri de a semna testamente, prin ce se incubă dubii asupra suficienței cunoștințelor în domeniu în ceea ce privește modalitatea întocmirii actelor.

În circumstanțele descrise, art.39 alin.(1) lit.q) din Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală și art.37 lit.d) al Legii nr.1453 din 08.11.2002 cu privire la notariat contravin rațiunii legiuitorului expusă în art. 1458 și 1459 Cod Civil al RM, iar în consecință se admite o ingerință inadmisibilă asupra dreptului de proprietate al lui Stropșa Vasile, drept protejat de art. 1 Protocol nr. 1 CEDO, or, este moștenitorul Stropșa Vailisa.

V CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

- Pentru considerentele expuse, solicităm exercitarea controlului constituționalității: sintagmei “secretarul îndeplinește, sub autoritatea primarului acte notariale conform Legii cu privire la notariat” din art. 39 aliniatul (1) lit.q) din Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, în redacția până la operarea modificărilor din Legii nr. 246 din 15 noiembrie 2018 în vigoare din 01 martie 2019, coroborată cu

art. 37 lit. d) din Legea nr. 436 din 08.11.2002 cu privire la notariat: “persoanele cu funcție de răspundere abilitate ale autorităților administrației publice locale îndeplinesc următoarele acte notariale - autentificarea testamentelor, în redacția până la operarea modificărilor din Legii nr. 246 din 15 noiembrie 2018 în vigoare din 01 martie 2019, sub aspectul corespunderii dispozițiilor art. 1 alin. (3), 16, 20, 26, 46 din Constituția RM.

VI DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Curtea Constituțională nu a examinat anterior constituționalitatea art. 39 alineatul (1) lit. q) din Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, și art. 37 lit. d) din Legea nr. 436 din 08.11.2002 cu privire la notariat. Raporturile juridice care s-au născut sub imperiul acestor norme continuă să producă efecte, normele fiind aplicabile raporturilor juridice litigioase.

În condițiile în care cauza se află pe rolul Curții Supreme de Justiție prezenta excepție de neconstituționalitate este determinantă în soluționarea cauzei.

VII - LISTA DOCUMENTELOR

1. Dosarul civil nr. 2ra-845/19 la acțiunea Tronciu Vasilisa către Stropșa Vasile, persoană interesată, I.F.S. Hâncești privind constatarea faptului acceptării succesiunii, repunerea în termenul de prescripție extinctivă, recunoașterea valabilității testamentului, anularea testamentului și cererea reconvențională înaintată de Stropșa Vasile către Tronciu Vasilisa, persoană interesată, IFS Hâncești, notar public Veronica Macar privind constatarea faptului acceptării succesiunii rămase după decesul defunctei Vasilisa Stropșa, anularea testamentului nr.25 din 27.12.2010 eliberat de Primăria s. Pașcan

(A se vedea capitolul VII al Notiței
Explicative)

VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

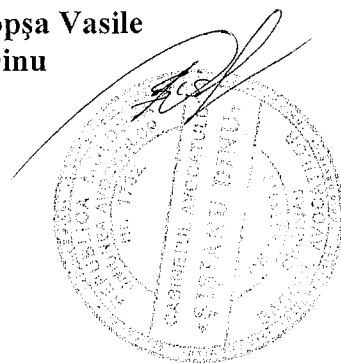
17. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul mun. Chișinău.

Data 29.07.2019.

(Semnătura autorului sesizării sau
reprezentantului)

În interesele **Stropșa Vasile**
avocat **Șișianu Dinu**

ÎNCHEIERE

31 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte, judecătorul
Judecătorii

Ion Druță
Tatiana Vieru
Oleg Sternioală
Victor Burduh
Ala Cobăneanu

examinând cererea lui Vasile Stropșa cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind excepția de neconstituționalitate în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Vasilisei Tronciu împotriva lui Vasile Stropșa cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii, recunoașterea valabilității testamentului, repunerea în termenul de prescripție extinctivă, anularea testamentului și la cererea reconvențională a lui Vasile Stropșa, reprezentat de avocatul Liliana Baghici împotriva Vasilisei Tronciu cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii și anularea testamentului

constată:

La 29 septembrie 2016, Vasilisa Tronciu a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Vasile Stropșa, persoane interesate IFS Hîncești și notarul public Veronica Macar cu privire la repunerea în termen, constatarea faptului acceptării succesiunii, recunoașterea valabilității testamentului nr. 25 din 27 decembrie 2010 eliberat de Primăria sat. Pașcani r-nul Hîncești, declararea nulității testamentului perfectat pe numele lui Vasile Stropșa înregistrat la notarul public Veronica Macar cu nr. 421 din 14 februarie 2002.

La 7 decembrie 2016, Vasile Stropșa, reprezentat de avocatul Liliana Baghici a depus cerere reconvențională împotriva Vasilisei Tronciu, persoane interesate IFS Hîncești și notarul public Veronica Macar cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii, declararea nulității testamentului nr. 25 din 27 decembrie 2010 eliberat de Primăria sat. Pașcani r-nul Hîncești și constatarea locului deschiderii succesiunii după decesul Vasilisei Stropșa – sat. Pereni r-nul Hîncești.

Prin hotărârea din 4 octombrie 2017 a Judecătoriei Hîncești sediul Central, a fost admisă acțiunea depusă de Vasilisa Tronciu.

A fost constatat faptul acceptării succesiunii de către Vasilisa Tronciu după decesul bunicii Vasilisa Stropșa decedată la 28 decembrie 2010.

A fost constatat că testamentul nr. 421 din 14 februarie 2002 pe numele lui Vasile Stropșa este nul din data întocmirii testamentului nr. 25 din 27 decembrie 2010 pe numele Vasilisei Tronciu.

A fost respinsă cererea reconvențională depusă de Vasile Stropșa ca neîntemeiată.

Prin încheierea din 26 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost ridicată cauza de la examinare în ordine de apel și remisă Judecătoriei Hîncești sediul Central pentru pronunțarea unei hotărâri suplimentare.

Prin hotărârea suplimentară din 30 iulie 2018 a Judecătoriei Hîncești sediul Central, a fost constatată valabilitatea testamentului nr. 25 din 27 decembrie 2010 autentificat de secretarul Consiliului comunal Pașcani r-nul Hîncești, Sofia Toma.

Prin decizia din 20 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Vasile Stropșa, casată hotărârea din 4 octombrie 2017 și hotărârea suplimentară din 30 iulie 2018 a Judecătoriei Hîncești sediul Central, încheierile din 27 iulie 2018 și 30 iulie 2018 a Judecătoriei Hîncești sediul Central și emisă o nouă hotărâre prin care a fost respinsă cererea de repunere în termenul de prescripție extinctivă înaintată de Vasilisa Tronciu.

A fost respinsă cerința formulată de Vasilisa Tronciu cu privire la anularea testamentului perfectat pe numele lui Vasile Stropșa înregistrat de notarul public Veronica Macar cu nr. 421 din 14 februarie 2002 ca fiind depusă cu omiterea neîntemeiată a termenului de prescripție extinctivă.

Au fost respinse cerințele formulate de Vasilisa Tronciu cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii rămase după decesul defunctei Vasilisa Stropșa de către Vasilisa Tronciu, recunoașterea valabilității testamentului nr. 25 din 27 decembrie 2010 eliberat de Primăria sat. Pașcani r-nul Hîncești ca fiind neîntemeiate.

A fost admisă cererea reconvențională înaintată de Vasile Stropșa.

A fost declarat nul testamentul nr. 25 din 27 decembrie 2010 întocmit pe numele Vasilisei Tronciu de către secretarul Consiliului comunal Pereni r-nul Hîncești, Sofia Toma.

A fost constatat faptul acceptării succesiunii testamentare după defuncta Vasilisa Stropșa de către Vasile Stropșa, cu indicarea locului deschiderii succesiunii în sat. Pereni r-nul Hîncești.

A fost încasată din contul Vasilisei Tronciu în beneficiul lui Vasile Stropșa suma de 788 de lei cu titlu de taxă de stat și 7000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Prin încheierea din 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost corectată eroarea materială din partea motivată a deciziei din 20 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și încheierii din 26 aprilie 2018, prin înlocuirea sintagmei din „Stroșa” în „Stropșa”, precum și din „Țapeș Vitalie” în „Tronciu Vasilisa”.

La 19 februarie 2019, prin intermediul Oficiului Poștal, Vasilisa Tronciu a declarat recurs împotriva deciziei din 20 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

La 29 iulie 2019, Vasile Stropșa a depus cerere cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind excepția de neconstituționalitate a

sintagmei „...secretarul îndeplinește, sub autoritatea primarului acte notariale conform Legii cu privire la notariat” stabilite conform art. 39 alin. (1) lit. q) din Legea nr. 436 din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală, în redacția până la operarea modificărilor prin Legea nr. 246 din 15 noiembrie 2018, în vigoare din 1 martie 2019, coroborată cu art. 37 lit. d) din Legea nr. 1453 din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat, potrivit căroră „persoanele cu funcție de răspundere abilitate ale autorităților administrației publice locale îndeplinesc următoarele acte notariale – autentificarea testamentelor, în redacția până la operarea modificărilor prin Legea nr. 246 din 15 noiembrie 2018, în vigoare din 1 martie 2019, sub aspectul corespunderii dispozițiilor art. 1 alin. (3), 16, 20, 26, 46 din Constituția Republicii Moldova.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite cererea lui Vasile Stropșa.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (1), (2) și (3) CPC, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională. La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Conform §79-80 din hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.

Potrivit § 82-83 din aceeași hotărâre, Curtea a reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din

părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Raportând la caz, prevederile enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, constată că condițiile indicate supra, necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, sunt întrunite în cererea înaintată de către Vasile Stropșa cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind excepția de neconstituționalitate.

Astfel, la caz se reține că, înaintând prezenta sesizare, Vasile Stropșa a menționat că obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1), lit. a) din Constituție, respectiv urmând a fi sesizată Curtea Constituțională a Republicii Moldova pentru a se expune referitor la verificarea constituționalității sintagmei: „...*secretarul îndeplinește, sub autoritatea primarului acte notariale conform Legii cu privire la notariat*” stabilite conform art. 39 alin. (1) lit. q) din Legea nr. 436 din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală, în redacția până la operarea modificărilor prin Legea nr. 246 din 15 noiembrie 2018, în vigoare din 1 martie 2019, coroborată cu art. 37 lit. d) din Legea nr. 1453 din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat, potrivit cărora „persoanele cu funcție de răspundere abilitate ale autorităților administrației publice locale îndeplinesc următoarele acte notariale – autentificarea testamentelor, în redacția până la operarea modificărilor prin Legea nr. 246 din 15 noiembrie 2018, în vigoare din 1 martie 2019, sub aspectul corespunderii dispozițiilor art. 1 alin. (3), 16, 20, 26, 46 din Constituția Republicii Moldova.

În același timp se va reține că excepția este ridicată de către Vasile Stropșa care este parte în procesul civil, la fel, și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale a Republicii Moldova având ca obiect prevederile contestate.

Totodată, se va reține că prevederile legale a căror control constituțional se solicită de Vasile Stropșa sunt pertinente soluționării litigiului dedus judecății, or, excepția de neconstituționalitate este ridicată asupra dispozițiilor pe care și-au întemeiat poziția sa instanța de apel la emiterea soluțiilor adoptate.

Distinct de aceste constatări, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite cererea lui Vasile Stropșa privind sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.

În conformitate cu art. 12¹, art. 269-270 CPC, Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

dispune:

Se admite cererea lui Vasile Stropșa cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind excepția de neconstituționalitate.

Se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova sesizarea lui Vasile Stropșa, în vederea examinării constituționalității sintagmei „...*secretarul îndeplinește, sub autoritatea primarului acte notariale conform Legii cu privire la notariat*” stabilite conform art. 39 alin. (1) lit. q) din Legea nr. 436 din 28

decembrie 2006 privind administrația publică locală, în redacția până la operarea modificărilor prin Legea nr. 246 din 15 noiembrie 2018, în vigoare din 1 martie 2019, coroborată cu art. 37 lit. d) din Legea nr. 1453 din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat, potrivit căroro „persoanele cu funcție de răspundere abilitate ale autorităților administrației publice locale îndeplinesc următoarele acte notariale – autentificarea testamentelor, în redacția până la operarea modificărilor prin Legea nr. 246 din 15 noiembrie 2018, în vigoare din 1 martie 2019, sub aspectul corespunderii dispozițiilor art. 1 alin. (3), 16, 20, 26, 46 din Constituția Republicii Moldova.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul	semnătura	Ion Druță
Judecătorii	semnătura	Tatiana Vieru
	semnătura	Oleg Sternioală
	semnătura	Victor Burduh
	semnătura	Ala Cobăneanu

Copia identică originalului

Ala Cobăneanu